

Namnförklaringar Gammalsvenskbys släkter

Albers:

Namnet kommer efter en av de tolv hakar (odlingsenheter) som fanns i Röicks by på Dagö. Det fanns två släkter i Gammalsvenskby som bar namnet Albers, varav den ena kallades "Tolkes" i dagligt tal. Detta namn hade släkten troligen efter en Andreas Pettersson Albers (f 1844) som kallades "Tolken". Just Tolkessläkten går att härleda tillbaka till Albershaken i Röicks by, varifrån namnet sedan medföljde som släktbeteckning till Ukraina 1781-82. Då de två släkterna ej visar någon känd släktskap inbördes, är det okänt varför också släkt två bär namnet Albers. Den enda kända beröringspunkten släkterna emellan är att Simon Christiansson (född 1769) från släkt 1, år 1795 var dräng hos bonden Mickel Greisson (f 1764) från släkt 2.

Annas:

Namnet Annas har släkten fått efter änkan Anna Hindriksdotter f 1765, som blev änka redan 1804 och sedan ensam skötte sin gård och fostrade fyra söner (stamfäder till fyra släktgrenar). De fyra sönerna måste ha kallats Annas söner och namnet fastnade sedan som släktbeteckning.

Barbas:

Denna släkt är egentligen en gren av släkten Annas. Släkten Barbas har fått sitt namn efter Barbara Ewa f 1779. Då denna kvinna var första gången gift med Johan Sergis och också hade barn med honom, så kom släkterna Sergis och Annas/Barbas att bli sammanblandade.

Busch:

Släkten Busch var hemmahörande i byn Mühlhausendorf.

Buskas:

Namnet kommer efter den del av den stora dagöbyn Röicks som kallades Buskbyn, och där närmare bestämt från den hake i Buskbyn som hette Buskashaken. Två släkter kom härifrån till Gammalsvenskby år 1782, men den ena dog ut före familjenamnen kom till (ca 1850).

Dickhaut:

Familjen Dickhaut var hemmahörande i tyskbyn Schlangendorf.

Grassmann:

Släkten var ursprungligen hemmahörande i Klosterdorf.

Hansas:

Namnet kommer efter den Hans Jakobsson (f 1773) från Koidma by som överlevde vandringen ner till Ukraina. Hans var 1795 dräng hos en bonde vid namn Anders Kristiansson (Buskas gren 1).

Herman:

Namnet har släkten efter den Karl-Gustav Herman f 1747 i Danzig som slog sig ned i Gammalsvenskby år 1787. Karl-Gustav och hans dotter Constantia (g. Norberg) var bland de fåtal Danzigbor som stannade i byn när de övriga drog vidare till kolonin Alt-Danzig.

Hernberg:

Soldaten Anders Hörnberg anlände som krigsfånge till Krim tillsammans med ett antal kamrater. Efter 1790 kom Anders med fyra kamrater till Gammalsvenskby, gifte sig och blev bofast. Enligt traditionen ska Anders och de andra ha kommit från Finland.

Hinas:

Namnet kommer efter den Hinrich vars son gifte sig till Koidma by. Sonen Hindriks/Hendriks (eller Hinas/Henas) Tönnis var nog den som gav upphov till denna släkts namn, då hans benämning fastnade. (Denna text har en väldigt konstig mening på slutet men det är så det står i Jörgens bok)

Hoas:

Denna släkt gifte sig till namnet och gården Hoas i Gammalsvenskby när Simon Matsson gifte sig med änkan Hoas. Änkan Kristina Mickelsdotter blev då stammoder till både de släkter som bar namnet Hoas.

Kitas:

Dessa båda släkter har det gemensamt att de härstammar från byn Kiddas på Dagö. Troligen har ingen av släkterna aktivt använt namnet Kitas som släktnamn.

Knutas:

Namnet Knutas har släkten troligen fått efter hemgården i byn Muddas, dit en viss Kristian Kristiansson från Röicks Åkernäs kom som måg. Gården hade i sin tur fått sitt namn efter en av de dagösvenska frihetskämparna på 1600-talet: Knut Urbansson. Knut Urbanssons gård låg öde i flera decennier innan Kristian Kristiansson på nytt odlade upp den.

Koppers:

Släkten har sitt namn efter det dagösvenska uttrycket "koppel" = liten hage eller inhägnad.

Kotz:

Släkten har fått sitt namn efter hembyn Kotsta på Dagö.

Krakovskij:

En polsk-ukrainsk familj som ända sedan 1815 bott tillsammans med svenskarna och delat deras öden. Under 1800-talets lopp blev familjen förryskad och övergick till ortodox tro. Familjens barn gick i svensk skola och talade gammalsvenska liksom byns övriga barn. Släkten Krakovskij tilläts inte utvandra till Sverige 1929.

Larsas:

Släkten har fått sitt namn efter Margareta Lars-dotter f 1769, som gifte sig två gånger och hade barn i båda äktenskapen. Sönerna i de båda äktenskapen bildar här varsin gren Släkten är utdöd på manssidan.

Malmas:

Den släkt Malmas som fortlever idag är en ingift släkt. Anders Hansson, född i Tarris by på Dagö år 1779, gifte sig i Gammalsvenskby med Walba Andersdotter (f 1790) – dotter till Anders Mickelsson Malmas.

Martis:

Enligt bytraditionen skulle släktnamnet ursprungligen ha uttalats Mathis. Namnet går troligen tillbaka till Mathis Lars, Lars Matsson, som överlevde vandringen ner till Ukraina vintern 1781/82.

Maskewitz:

Familjen Maskewitz härstammar från Danzig.

Melis:

Det är okänt om denna släkt som härstammade från byn Melis på Dagö någonsin verkligen använde namnet Melis som släktnamn.

Mutas:

Släkten härstammar från Kiddas by, där en av dess medlemmar var den berömde bondeledaren Kitas-Irja (alias Jöran Jakobsson). Namnet Mutas har släkten troligen erhållit då Mickel Jöransson år 1792 gifte sig till den gård Muddas (Mutas) Christian Pavelsson grundat.

Norberg:

Soldaten Mats Karlsson Norberg (troligen Nordenberg) kom till Gammalsvenskby ungefär 1793, efter att 1790 ha blivit tillfångatagen vid Viborgska gatloppet (03.07 1790), eller möjligen vid slaget vid Hogland (17.07 1788), under Gustav III:s finska krig.

Portje:

Släkten Portje var hemmahörande i Mühlhausendorf och kom via flera kvinnors äktenskap med svenskbybor i kontakt med Gammalsvenskby. Med pigan Marianne Portje och hennes son Fredrik kom en gren av släkten att bli bofast i Svenskbyn.

Röicks:

Flera släkter utan speciellt familjenamn härstammade från den stora byn Röicks på Dagö. Troligen har ingen av släkterna använt namnet Röicks (på Dagösvenska: Räike) som släktnamn.

Schilling:

Släkten Schilling hörde till de ursprungliga polsk-tyska kolonister som anlände 1787 från Danzig och slog sig ned i området kring Gammalsvenskby. Efter 1805 kom släkten att bli hemmahörande i tyskbyn Mühlhausendorf.

Sergis:

Familjen härstammar från staden Danzig och har en polsk-tysk bakgrund. Kristof Sergis med familj anlände 1787 till Gammalsvenskby.

Sigalet:

Släkten kallades egentligen Tarras, men efter det att Johan Andersson (Tarras) f 1792 gift sig med änkan Sigalet och övertagit husbondskapet, benämndes även denna släkt Sigalet.

Surov:

Fältskären Surov var god vän med pastor Hoas och denne försökte utverka tillstånd för familjen Surov att få följa med till Sverige 1929. Detta tillät inte de ukrainska myndigheterna.

Takne:

Namnet har släkterna fått efter byn Takne på Dagös nordspets. Det fanns flera familjer därifrån som slog sig ned i Gammalsvenskby 1782. Efter dessa familjer fick kvarteret Taknegårda i Gammalsvenskby sitt namn. Den familj som till sist bar namnet Takne, hade fått sitt namn via ingifte i en av familjerna som härstammade från dagöbyn. Denna familj kan eventuellt ännu kvarleva.

Tinis:

Sitt namn har släkte fått efter änkan Maria Tönnisdotter (Tinis-dotter) f 1755 som fostrade flera barn i Gammalsvenskby.

Ulrich:

Släkten Ulrich kom till Ukraina från Tyskland före 1910.

Utas:

Denna släkt kallades ibland för Barkvall, då den troligen övertagit den ogifte soldaten Kristian Barkvalls gård i Gammalsvenskby.

Westerberg:

Soldaten Anders Westerberg kom tillsammans med sina kamrater (se Hörnberg och Norberg) till Gammalsvenskby omkring år 1793.